

Glosariusz

Obciążenia administracyjne: koszty związane z uzyskiwaniem, zapoznawaniem się i zrozumieniem przepisów i regulacji, opracowywaniem strategii zgodności i spełnianiem wymogów dotyczących obowiązkowej sprawozdawczości, w tym koszty gromadzenia, przetwarzania, raportowania i przechowywania danych, z wyłączeniem nakładów inwestycyjnych mających na celu zapewnienie zgodności z przepisami oraz kosztów ponoszonych przez sektor publiczny w związku z administrowaniem przepisami.

Upraszczenie procedur administracyjnych: narzędzie służące do przeglądu i upraszczania zbioru przepisów administracyjnych. Jego głównym celem jest eliminowanie zbędnych kosztów ponoszonych przez podmioty regulowane.

Ramy kompetencyjne: ramowy model kompetencji zawierający zestaw wspólnych wymagań dotyczących kompetencji na różnych poziomach stanowisk w sposób, który odzwierciedla wymagane zdolności kierownicze i autonomię pracowników. Może one służyć jako podstawa do zapewnienia skuteczności i efektywności w doborze i rozwoju personelu pod kątem zmieniających się potrzeb organizacji. Może również służyć jako fundament zarządzania talentami i być integralną częścią selekcji rekrutacyjnej, oceny wyników, uczenia się i rozwoju kariery. Nie jest powiązany z ustawą o samorządzie gminnym, ale stanowi samodzielny dokument określający oczekiwane umiejętności urzędników publicznych.

Powiat: Pośredni szczebel administracyjny w Polsce pomiędzy województwem a gminą.

Ewaluacja (ewaluacja polityk): ustrukturyzowana i obiektywna ocena projektu, wdrożenia i/lub wyników przyszłej, trwającej lub zakończonej inicjatywy w ramach polityki. Jej celem jest określenie adekwatności i realizacji celów polityki, jak również ocena takich wymiarów, jak efektywność, skuteczność, wpływ lub trwałość polityk publicznych. Tym samym ewaluacja polityk odnosi się do procesu określania ich wartości lub znaczenia.

Ocena (ewaluacja) ex ante: identyfikacja i krytyczna ocena pozytywnych i negatywnych skutków, jakie mogą wyniknąć z wariantów regulacyjnych i nieregulacyjnych dla analizowanej polityki lub regulacji. Podobnie jak ocena ex post (poniżej), jest ona ważnym elementem podejścia do kształtowania polityk opartego na dowodach.

Ocena (ewaluacja) ex post: ocena skutków i oddziaływania polityk i regulacji po ich wejściu w życie. Istotne jest zapewnienie, aby polityki i regulacje pozostawały aktualne i spełniały swoje cele.

Miejski Obszar Funkcjonalny (MOF): MOF składa się ze gęsto zaludnionego ośrodka i otaczającej go strefy dojazdów, której rynek pracy jest silnie zintegrowany z głównym ośrodkiem.

Innowacyjne mechanizmy finansowania: W przypadkach, gdy publiczne źródła finansowania są niewystarczające do pokrycia potrzeb w zakresie wydatków i inwestycji na poziomie rządu krajowego i samorządów lokalnych, dywersyfikacja źródeł dochodów poprzez poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania i innowacyjnych mechanizmów finansowania może pomóc w pokryciu tej luki. Samorządy lokalne i rządy krajowe mogą uruchamiać innowacyjne źródła finansowania poprzez współpracę z

sektorem prywatnym i inwestorami instytucjonalnymi, emisję obligacji, partnerstwa publiczno-prywatne, wspólne zaciąganie pożyczek na rynkach kapitałowych lub inne instrumenty, takie jak zielone obligacje czy obligacje społeczne.

Kluczowy wskaźnik efektywności (KPI): wymierny parametr pozwalający ocenić, jak skutecznie dana organizacja lub osoba osiąga zbiór wstępnie określonych celów..

Duże i średnie MOF: MOF liczący ponad 250 000 mieszkańców.

Strategia rozwoju lokalnego: to dokument określający strategię samorządu terytorialnego w zakresie rozwoju danego obszaru. Strategia rozwoju zawiera zazwyczaj konkretne cele, priorytety i zadania rozwoju lokalnego, będące odpowiedzią na potrzeby samorządu.

Jednostka samorządu terytorialnego: termin 'jednostka samorządu terytorialnego' obejmuje w Polsce zarówno gminy, jak i powiaty.

Regiony metropolitalne: Region TL3, w którym ponad 50% ludności mieszka w MOF liczącym co najmniej 250 000 mieszkańców. Dzieli się na:

- Duże regiony metropolitalne - regiony, w których ponad 50% ludności mieszka w MOF liczącym co najmniej 1,5 mln mieszkańców.
- Regiony metropolitalne - jeśli region TL3 nie jest dużym regionem metropolitalnym, a 50% ludności zamieszkuje MOF liczący co najmniej 250 000 mieszkańców.

Gmina: najniższy szczebel administracyjny w Polsce, który można podzielić na trzy kategorie: gminy miejskie, wiejskie i mieszane (miejsko-wiejskie).

Regiony niemetropolitalne położone w pobliżu MOF: Niemetropolitalne regiony TL3, których ludność mieszka w odległości do 60 minut jazdy samochodem od regionu metropolitalnego lub które obejmują ponad 80% powierzchni MOF liczącego co najmniej 250 000 mieszkańców.

Regiony niemetropolitalne: Regiony TL3, w których mniej niż 50% ludności mieszka w MOF. Regiony tej kategorii dzieli się na trzy typy w zależności od poziomu dostępu do MOF o różnej wielkości:

- Regiony niemetropolitalne położone w pobliżu MOF
- Regiony niemetropolitalne obejmujące lub leżące w pobliżu małego MOF
- Odległe regiony niemetropolitalne

Odległe regiony niemetropolitalne: Regiony niemetropolitalne TL3 nie zaliczające się do pozostałych grup regionów niemetropolitalnych, w których mniej niż 50% mieszkańców ma dostęp do małego MOF w odległości do 60 minut jazdy samochodem.

Regiony niemetropolitalne obejmujące lub leżące w pobliżu małego MOF: Niemetropolitalne regiony TL3, których ludność mieszka w odległości do 60 minut jazdy samochodem od regionu metropolitalnego lub które obejmują ponad 80% powierzchni MOF liczącego co najmniej 250 000 mieszkańców..

Otwarte rządzenie: kultura rządzenia, która promuje zasady przejrzystości, uczciwości, rozliczalności i angażowania interesariuszy w celu wspierania demokracji i wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Inicjatywy z zakresu otwartego rządzenia: działania podejmowane przez władze lub instytucję publiczną w celu osiągnięcia konkretnych celów w dziedzinie otwartego rządzenia, począwszy od opracowywania projektów aktów prawnych po realizację konkretnych działań, takich jak konsultacje internetowe.

Kompetencje otwartego rządzenia: połączenie poziomu świadomości, wiedzy i umiejętności potrzebnych urzędnikom publicznym i interesariuszom do skutecznego angażowania się w strategię i inicjatywy na rzecz otwartego rządzenia.

Zasady otwartego rządu: Inicjatywy z zakresu otwartego rządu są inspirowane i oparte na następujących czterech zasadach:

- **Przejrzystość:** przejrzyste rządy oznaczają ujawnianie i udostępnianie istotnych informacji i danych publicznych.
- **Uczciwość:** uczciwość w sektorze publicznym definiuje się jako przestrzeganie wspólnych wartości, zasad i norm etycznych w celu wspierania i priorytetowego traktowania interesu publicznego w stosunku do preferencji sektora prywatnego.
- **Rozliczalność:** rozliczalność odnosi się do obowiązków rządu w zakresie informowania obywateli o swoich decyzjach oraz przedstawiania sprawozdań z działalności i wyników rządu oraz pracy urzędników publicznych.
- **Zaangażowanie interesariuszy:** wszystkie formy angażowania interesariuszy w cykl kształtowania polityk oraz projektowania i świadczenia usług, w tym poprzez:
 - a) **Informowanie:** wyjściowy poziom partycypacji charakteryzujący się jednokierunkową relacją, w której rząd wytwarza i dostarcza informacje zainteresowanym podmiotom. Obejmuje on zarówno dostarczanie informacji na żądanie, jak i proaktywne działania podejmowane przez rząd w celu upowszechniania informacji.
 - b) **Konsultacje:** bardziej zaawansowany poziom uczestnictwa pociągający za sobą dwukierunkową relację, w której zainteresowane strony przekazują informacje zwrotne rządowi i vice-versa. Opiera się on na uprzednim zdefiniowaniu zagadnienia, na temat którego poszukuje się opinii, i wymaga dostarczenia odpowiednich informacji, a także przekazania informacji zwrotnych na temat wyników procesu.
 - c) **Zaangażowanie:** gdy zainteresowane strony mają możliwość i niezbędne zasoby (np. informacje, dane i narzędzia cyfrowe) do współpracy na wszystkich etapach cyklu kształtowania polityk oraz projektowania i świadczenia usług

Strategia otwartego rządu: dokument określający plan działań na rzecz otwartego rządu na szczeblu rządu krajowego lub na dowolnym szczeblu niższym niż krajowy lub plan działań instytucji publicznej/jednostki/urzędu lub danego sektora tematycznego, który obejmuje kluczowe inicjatywy z zakresu otwartego rządu wraz z krótko-, średnio- i długoterminowymi celami i wskaźnikami.

Partnerstwo: termin ten odnosi się do różnych form formalnych struktur współpracy, które są określone w polskim prawie (np. związki międzygminne, związki gmin, porozumienia międzygminne czy umowy o współpracy oparte na kodeksie cywilnym).

Cykl kształtowania polityki: etapy cyklu kształtowania polityk obejmują: (1) Określenie priorytetów polityki; (2) Sporządzenie dokumentu polityki, w którym nakreślone są cele do osiągnięcia i działania do przeprowadzenia; (3) Wdrożenie określonych inicjatyw; oraz (4) Monitorowanie i ewaluacja w celu stwierdzenia, czy zaplanowane inicjatywy osiągnęły wyznaczone cele.

Regulacje: zbiór instrumentów, za pomocą których rządy nakładają wymagania na podmioty gospodarcze i obywateli. Obejmuje on ustawy, formalne i nieformalne rozporządzenia, przepisy niższego rzędu, wymogi administracyjne oraz przepisy wydane przez organy pozarządowe lub samoregulacyjne, którym władze przekazały swoje kompetencje regulacyjne.

Decyzje regulacyjne: termin ten dotyczy przypadków, w których JST, po ustaleniu celu polityki, decydują się na wykorzystanie regulacji jako instrumentu polityki oraz przystępują do opracowania i przyjęcia takich regulacji.

Mały MOF: MOF o populacji większej niż 50 000 i mniej niż 250 000 mieszkańców.

Interesariusze: wszelkie podmioty zainteresowane i/lub objęte określonym oddziaływaniem, w tym osoby fizyczne, niezależnie od wieku, płci, orientacji seksualnej, przynależności religijnej i politycznej oraz

instytucje i organizacje rządowe i pozarządowe, reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, środowisko akademickie, media lub sektor prywatny.

Strategiczne zarządzanie zasobami ludzkimi: Strategiczne zarządzanie zasobami ludzkimi pozwala samorządom na dostosowanie kadr do swoich celów. Dzięki temu władze mogą zatrudniać odpowiednią liczbę osób o właściwych kompetencjach na określonych stanowiskach.

Planowanie strategiczne: Planowanie strategiczne to mechanizm, za pomocą którego samorzady lokalne określają swój kierunek rozwoju terytorialnego, poparty dogłębną analizą SWOT obecnego kontekstu i uwarunkowań ramowych, w jakich jest on realizowany. Planowanie strategiczne pomaga budować odporne gospodarki lokalne, które mogą reagować na szybko zmieniającą się dynamikę zewnętrzną. Plany zagospodarowania przestrzennego, lokalne plany rozwoju gospodarczego i inne polityki ramowe są realizowane za pomocą tego mechanizmu. Jest to instrument umożliwiający zintegrowane planowanie.

Wizja: jest to deklaracja, która wskazuje, jak organizacja będzie wyglądała w przyszłości, gdy jej misja i cele zostaną osiągnięte.

Województwo: Jednostka podziału administracyjnego najwyższego szczebla w Polsce.

From:
Better Governance, Planning and Services in Local Self-Governments in Poland

Access the complete publication at:

<https://doi.org/10.1787/550c3ff5-en>

Please cite this chapter as:

OECD (2021), "Glosariusz", in *Better Governance, Planning and Services in Local Self-Governments in Poland*, OECD Publishing, Paris.

DOI: <https://doi.org/10.1787/6120470f-pl>

This work is published under the responsibility of the Secretary-General of the OECD. The opinions expressed and arguments employed herein do not necessarily reflect the official views of OECD member countries.

This document, as well as any data and map included herein, are without prejudice to the status of or sovereignty over any territory, to the delimitation of international frontiers and boundaries and to the name of any territory, city or area. Extracts from publications may be subject to additional disclaimers, which are set out in the complete version of the publication, available at the link provided.

The use of this work, whether digital or print, is governed by the Terms and Conditions to be found at <http://www.oecd.org/termsandconditions>.